

Kanunlar, Kayıtlı Bir Defterin İşaretidir

“Demek, o kudret ve iradenin külli ve umumî bir mecmua-i kavânîni, bir defter-i ekberi vardır ki, her bir şeyin husûsi vücudları ve mahsus suretleri ona göre biçilir, dikilir, giydirilir. İşte şu defterin vücudu, İmam-ı Mübîn gibi, kader ve cüz'-i ihtiyârî mesailinde ispat edilmiştir. Ehl-i gaflet ve dalalet ve felsefenin ahmaklığına bak ki, kudret-i Fatıranın o Levh-i Mahfuzunu ve hikmet ve irade-i Rabbanîyenin o basîrâne kitabının eşyadaki cilvesini, aksinin, misalini hissetmişler, hâşâ 'tabiat' namıyla tesmiye etmişler, körletmişler.”

Bir tozun havada uçuşu, bir yaprağın rüzgarla savrulduğu gibi sıradan hadiseler bile derinliğine incelendiğinde ciltlerle kitabı dolduracak bilgilerin kaynağı olabilirler. Her şeyin temeli olduğu düşünülen zerreler hakkında yapı, özellik ve işleyişlerini anlatan ciltler dolusu kitap yazılmış olması, bu iddiamızı doğrulayan en açık delil olarak kabul edilmelidir. Bir unsur değil, bir alem olarak algılanacak şekilde bir kanunlar bütünü gözlenmektedir. “Kanun, evrensel olmalıdır” prensibi ile bütün kainatta 1080 gibi bir rakamla ifade edilen hesaba gelmez sayıda zerrelerin her birinde, zerre ile ilgili kanunlar aynı şekilde işlemektedir.

Mesela, “Pozitif elektrik yükü taşıyan bir protonla, negatif elektrik yükü taşıyan bir elektron birbirlerini, klasik fiziğin de bir parçası olarak düşünülen Coulomb kuvvetinin etkisiyle, yaklaştıkça büyüyen bir kuvvetle çekerler” şeklinde atom içi alem hakkında ortaya konmuş bu hükmü ele alalım. Bunu duyduğumuzda “Hangi elektron?” veya “Neredeki proton?” gibi bir soru aklımıza gelmez. Planck kütlesi, Planck uzunluğu, Planck sabiti, Avagadro sayısı gibi değerlerin Mars'ta, dünyada ya da uzayın çok uzak bir noktasında farklı olmadığını düşünürüz. Yine bu alanla ilgili olan “Stefon-Boltzman yasası”, “Wilhelm Wien'in yer değiştirme yasası”, “Rayleigh-Jeans yasası” gibi pek çok yasa vardır ki bunlar -çoğunlukla- keşfeden şahsın ismiyle anılıyorlar. Makro alemde de; “termodinamik yasaları”, “çekim kanunu”, “kütlenin korunumu kanunu” gibi “kanun/yasa” şeklinde ifade edilmiş pek çok düsturlar vardır. Kimyada, biyolojide, tıpta, sosyal bilimlerde de durum aynıdır.

Özellikle temel yasaların, yani zerrelerle ilgili düsturların, bütün kainatta geçerli olduğu kabul edilir. Yani dünyadaki, Venüs'teki, milyarlarca ışık yılı uzakta bulunan (yani ışığı 10 milyar yıllık seyahatten sonra bize ulaşan) yıldızlardaki zerrelerin de aynı kanuna itaat ettiği varsayılır. Makro alemde, benzer tarzda umumî bir itaat vardır. Mesela elma, ufak tefek değişimlerle birlikte dünyanın her yerinde birbirine benzer özellikler arz eder. Sadece çiftçilikle uğraşmış, pek fazla bilgi sahibi olmaya birisi bile, ilk kez yaşadığı yerden uzaklaşıp Amerika'ya gitse, orada elmaya ne dendiğini belki bilmeyecektir, ama görür görmez elmayı tanıyacaktır. Sanki Türkiye'deki elma ile Amerika'daki elma aynı düsturlara, benzer kanunlara riayet etmektedirler. Sanki bir hafızaları var ve hepsinin hafızasında benzer bilgiler kayıtlı gibidir. Botanik ve ziraat mühendisliği gibi bilim dalları, bu bilgileri insanların anlayacağı şekilde ifade edip kütüphaneler dolusu kitaplarla ulaştırıyorlar. Bütün bilim dallarında, kainattaki en küçük işleyişin de belirli düsturlar dahilinde cereyan ettiğine dair ipuçları gözlenmektedir.

Bu noktada şöyle bir soru akla geliyor: “Bütün bu düsturlar ve kanunlar var olduğu için mi dünyanın ve de kainatın çok farklı köşelerinde her an yeniden yaratılan ve farklı görünlere, şekillere giren zerrelere ‘amaca göre’ vaziyet alıyorlar? Yoksa onların mekanik, kontrolsüz işleyişleri bilim tarafından kanun şeklindeki mi ifade ediliyor?” İkinci ihtimal hiç bir akli ve mantiki veri ile izah edilebilir gözüküyor.. Newton’un, eşyanın işleyişinde var olmayan bir “çekim kanunu”nu, Edison’un varlık aleminde olmayan bir “elektrik kanunu” işleyişini ve ardından ampulü, Einstein’ın atom içine belirli düsturlar çerçevesinde hapsedilmiş bir enerjiyi keşfedebilmesi mümkün müydü? Keşfettikleri “kanunlar”; Newton’dan, Edison’dan, Einstein’dan önce yok muydu? Varlığın oluşturulmasından bu yana ve kainatın her köşesinde bütün zerrelere ortak kanunlara tabi değiller mi? Bütün bu sorulara akıl ve hikmet ölçüleri ile verilen cevaplardan, her tarafı kuşatan ve her şeyi içine alan bir kanunlar ve düsturlar topluluğunun var olduğu ve her an yeniden yaratılan zerrelerin kanunlar ve düsturlar çerçevesinde şekil aldığı ve şu an en küçükten en büyüğüne her türlü varlığın bu şekilde yaratıldığı hükmü ortaya çıkmaktadır. Kanunlar “külli ve umumî”dir. Yani her şeyi kuşatır ve bütün varlık aleminde geçerlidir. Sonsuz imkanlar ortasında müteredit ve kararsız olan zerrelerin, her an, en küçük zaman dilimlerinde ne yapacaklarını dikte eden bir kanunlar “bütün” ve bu kanunların kayıtlı olduğu bir defter var gibidir. Bu defter; varlığın başlangıcındaki “sıfır” anından itibaren, “şu an” diye hissettiğimiz zamana kadar en küçüğünden en büyüğüne, en basitinden en karmaşığına bütün işleyişleri içine almaktadır. Big Bang (Büyük Patlama) teorisinin doğru olduğu tezinden hareket edecek olursak, bu patlamadan sonra cereyan eden olaylar başıboş değil, belirli kurallar ve düsturlar dahilindedir.

Bilimlerin ve insanoğlunun yaptığı ise bu düsturlar ve kurallar, her şeyi kuşatan kanunlar çerçevesinde şekillenen ve mülk adını alan, imkandan vücuba çıkan varlıkları okuyarak bu düsturlara ve kanunlara ulaşmaktır. Daha sonra bunları kendi idrak boyutlarına uygun şekilde ifade ederler. Yani, kainat tercüme edilmesi gereken bir kitap gibidir. En başta Kur’an-ı Mu’cizü’l-Beyan olmak üzere bütün semavî kitaplar, evliya, asfiya ve aktabın eserleri bu kitabı tercüme ederler. Her türlü ilim ve fen konularının işlendiği üniversitelerin, enstitülerin ve bütün okulların uğraşı olan bilimler ise izah ve şerhler gibidir. Bilgi, bilim adına olan her şeyi ve şu an açığa çıkarılmamış olup da kainat kitabında var olanları ve onun da dışındakileri içine alan bir defterin varlığı, mülk alemindeki bu işaretlerle açıkça gözükmektedir.

Bütün bunlardan şu sonuç ortaya çıkmaktadır. Varlık aleminde, mülk boyutunda karşımıza çıkan her şeyin işleyişini ortaya koyan bir dizi kural, daha genel şekilde ifade edilen kanunlar açıkça görülmekte ve yüzlerce bilim dalı tarafından insanların idrakine uygun şekilde ifade edilmektedir. Bu kuralların ve kanunların olması; işleyişlerin daha önceden programlandığı, bilindiği ve kontrollü olarak vücuda geldiğini göstermektedir. Yani, her şey varlık boyutuna, mülk aleminde ortaya çıkmadan önce bir şekilde bilindiğinin ve ilmî düzeyde varolduğunun işaretlerini ortaya koymaktadır. Varlığın derinliklerindeki bu ince kontrolü sezenler bunu farklı şekillerde ifade etmektedirler.

Varlıkların tamamını kuşatan akli işleyiş ürünleri ve bütün kainatı içine alan zeka tezahürleri, Teilhard de Chardin tarafından İnsanın Tabiatındaki Yeri isimli eserde “Düşüncü (Noosfer)” şeklinde ifade edilmiştir. “Kolektif şuur”, “yapay zeka” gibi pek çok terim aynı hakikate işaret etmektedir. Yani, “kudret-i Fâtıranın o Levh-i Mahfuzunu ve hikmet ve irade-i Rabbanîyenin o basîrane kitabının eşyadaki cilvesini, misalini, aksini hissetmişlerdir.” Mesela, Descartes’ın, “Doğa boşluktan nefret eder.” şeklinde bir cümlesi vardır. Bu türden cümleler pek çok felsefeci tarafından “doğa/tabiat” gibi kavramlara atfen ifade edilmiş ve halen de edilmektedir. Oysa, bunlar mücerred ve tarifi tam olarak yapılmamış “elle tutulup, gözle görülen” unsurlar arayışı içindeki tabiat-perestlerin de arayışına cevap veremeyen kavramlardır. Varlıkların genelinde sezilen kuşatıcı akıl, her şeyi içine alan zeka, cihanşumul şuur, prensipli işleyiş, kontrol ve irade gibi durumların varlığında herkes müttefiktir. Yani, böyle bir durumun varlığına itiraz yoktur. Ancak her şeyi kuşatan bu “külli akıl”, “bilmek”, “kontrol etmek”, “idare etmek” gibi sıralanabilecek pek çok fiili “tabiat” veya “doğa” gibi içi boş, havada kavramlara vermek akıl kârı değildir. Üstelik felsefe, akli esas alarak, düşüncenin ve mantığın ürünü olan sonuçlar ortaya koymak niyetinde ve iddiasındadır. Bu yüzden Risale-i Nur’un genel üslubu kavli leyyîn olmasına, bütün iddialarını “letâfet ve hilm” ile ortaya koymasına rağmen, bu hali “ahmaklık” şeklinde ifade etmekten kendini alıkoyamamıştır. Çünkü bu yaklaşım, bu işleyişin gerisindeki maksadı köreltmekte ve bütün güzellikleri gizlemektedir.